

Bijlage 3: Provinciaal beleid

Gelderland

Het derde waterhuishoudingsplan Gelderland 2005-2009 "Water leeft in Gelderland" geeft richting aan het waterbeleid in de provincie en stemt het waterbeleid af op andere omgevingsplannen, zoals het streekplan. Het waterhuishoudingsplan heeft tot doel om te voorzien in water dat geschikt is voor verschillende functies en algemeen voorkomende planten en dieren voldoende levenskansen te bieden.

De volgende speerpunten worden in de planperiode tot 2009 onderscheiden:

- veiligheid tegen hoog water;
- droge voeten en water voor droge tijden;
- schoon water in gebieden;
- natte natuur;
- schoon water uit de kraan.

In het uitvoeringsprogramma wordt op specifieke wijze weergegeven welke resultaten geboekt moeten worden in de planperiode. Deze prestaties zijn nodig om voldoende voortgang te bereiken op weg naar de gewenste resultaten in 2015. In het uitvoeringsprogramma worden de volgende thema's met betrekking tot veiligheid tegen hoogwater onderscheiden.

1. Primaire waterkeringen

In de periode 2005 – 2009 wordt de uitvoering van de PKB Ruimte voor de Rivier voorbereid en de uitvoering zelf vindt tussen 2009 en 2015 plaats. In 2015 voldoen de waterkeringen dus aan de normen. In de PKB Ruimte voor de Rivier wordt een taakverdeling tussen overheden voor de uitvoering van projecten opgenomen.

Doelstellingen 2009:

- De waterschappen hebben – in goede samenwerking met de provincie - hun taken ten aanzien van de voorbereiding van 'Ruimte voor de Rivier'- projecten uitgevoerd. Speciale aandacht is er voor 'koploper' en 'altijd goed' projecten.
- De waterschappen stellen beheerplannen op voor de primaire waterkeringen. Hierin worden landschappelijke, natuur- en cultuurhistorische waarden opgenomen.
- In samenwerking met provincie en gemeenten zijn calamiteitenplannen voor rampenbestrijding bij hoogwater opgesteld. Hier maken oefenprogramma's deel van uit.

2. Regionale waterkeringen

Waterschappen leveren een bijdrage aan de vaststelling van randvoorwaarden en een toetsingsmethode voor regionale waterkeringen. Hetzelfde geldt voor de aanwijzing van regionale waterkeringen. Na aanwijzing stellen de waterschappen de legger van regionale waterkeringen op en voeren zij een eerste toetsing uit. Op grond van deze toetsing wordt beleid ontwikkeld en een plan opgesteld om de geconstateerde tekortkomingen op te lossen. De financiering voor deze (kleine) dijkverbeteringen is nog niet duidelijk, want hiervoor is een Rijkssubsidieregeling in de maak. Ook moeten nog afspraken worden gemaakt over de financiering van regionale waterkeringen met een bovenregionaal belang.

Doelstellingen 2009:

- Alle regionale keringen zijn in de legger opgenomen en hebben een eerste toetsing ondergaan.
- Beheerplannen voor de regionale waterkeringen zijn opgesteld. Hierbij wordt aandacht geschonken aan landschappelijke, natuur- en cultuurhistorische waarden.
- Verbeteringsplannen, inclusief een tijdpad voor realisatie van maatregelen zijn gereed. Het doel is om regionale waterkeringen in 2015 op orde te hebben.

De provincie Gelderland kiest voor structurele buitendijkse maatregelen. De prioriteit ligt bij het oplossen van de flessenhalzen, en uiterwaard- en riviermaatregelen en het verbreden van het riviersys-

teem door het verleggen van dijken. Alleen als al deze maatregelen onvoldoende opleveren of als er geen mogelijkheden zijn om buitendijks tot een oplossing te komen zijn binnendijkse maatregelen nodig. Door in te zetten op structurele maatregelen buitendijks wordt een veerkrachtig en robuust riviersysteem gecreëerd met de nodige flexibiliteit. Veiligheid op de lange termijn en het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit in het riviereengebied moeten daarbij hand in hand gaan. Door deze aanpak is naar de mening van de Provincie de inzet van noodoverloopgebieden overbodig. Deze visie geldt zowel voor de Maas als voor de Rijntakken.

Toekomstige waterafvoer op de rivieren

In het onderzoek "Grensoverschrijdende gevolgen van extreem hoogwater op de Niederrhein" van de Duits-Nederlandse werkgroep Hoogwater wordt aangetoond dat onder bijzondere meteorologische omstandigheden op de Niederrhein in Nordrhein-Westfalen grotere afvoeren kunnen voorkomen dan de huidige maatgevende afvoer. Dergelijke extreme afvoeren komen echter veel minder vaak voor dan de maatgevende afvoer. De kans van optreden is vermoedelijk kleiner dan gemiddeld eenmaal in de duizend jaar. De keuze voor maatregelen die daadwerkelijk nodig zijn om de gewenste veiligheid te bieden, zal worden gemaakt in afstemming met ontwikkelingen en de te nemen maatregelen in het gehele stroomgebied van de Rijn. Het project 'Ruimte voor de rivier' dient daadkrachtig te worden voortgezet om een hoogwaterafvoer van 16.000 m³/s in 2015 zonder schadelijke gevolgen te kunnen verwerken. Voor de Maas ondersteunt de provincie het advies 'Integrale Verkenning Maas 1', waarin wordt uitgegaan van een toekomstige (2050) afvoer van 4.600 m³/s bij Borgharen.

Resultaat 2015: Integrale Verkenning Maas 2

Vanuit de Gelderse visie op hoogwaterbescherming (structurele maatregelen buitendijks) worden in het kader van de uitwerking Integrale Verkenning Maas 2, gezamenlijk, door breed maatschappelijk overleg tussen overheden en belangenorganisaties, de benodigde maatregelen voor de Maas bepaald. Dit heeft geresulteerd in een advies (2006) van de stuurgroep Integrale Verkenning Maas aan de Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat.

Noord-Brabant

De provincie Noord-Brabant heeft haar al eerder vastgestelde partiële herziening van het waterhuishoudingsplan 'Verder met water' (2002) verlengd tot uiterlijk december 2009. De meeste informatie hierin is procesmatig van aard.

Ten behoeve van de laatste dijkverbeteringsronde heeft de provincie in 1992 de LNC-richtlijn (landschappelijke, natuurwetenschappelijke en cultuurhistorische waarden) Dijken opgesteld. Hierin is omschreven hoe om te gaan met de landschappelijke, natuurwetenschappelijke en cultuurhistorische waarden in de planvorming van dijkverbetering. De betekenis van de dijken als elementen van de groene hoofdstructuur staat hierin centraal.

Op provinciaal niveau heeft de provincie Noord-Brabant in het recent vastgestelde streekplan 'Brabant in Balans', zich eveneens uitgesproken voor een hoogwaterbeveiliging middels rivierverruiming en regionale waterberging. In het streekplan stelt de provincie dat vermindering van de hoogwaterpieken op de grote rivieren vraagt om een internationale aanpak. Voor Brabant verloopt de afvoer van hoogwaterpieken alleen goed als het winterbed, gevormd door de uiterwaarden van de rivier, primair ingericht is voor de afvoerfunctie.

De provincie staat positief tegenover verdieping en verbreding van de uiterwaarden, bijvoorbeeld door aanleg van nevengeulen of door lokale, landinwaartse dijkverlegging. Ingrepen in het winterbed die leiden tot vermindering van de bergings- en afvoercapaciteit moeten worden voorkomen.

Andere taken van de provincie die van belang zijn voor de waterkeringzorg zijn onder meer het beleid op het gebied van natuur en landschap (Natuur- en Landschapsoffensief Brabant; Beleidsnota natuur en landschap in Noord-Brabant 2002-2012 en de Notitie toepassing compensatiebeginsel Noord-Brabant 1997), het bodembeleid (Beleidsregels Actief Bodembeheer Maas) en het ontgrondingenbeleid.

Zuid-Holland

De provincie Zuid-Holland wil het waterbeleid¹ langs twee hoofdlijnen sturen:

- Heldere kaders en afspraken: de provincie maakt binnen de driehoek provincie, waterschap en gemeenten plannen en verordeningen met toetsbare strategische doelen.
- Regie en ontwikkeling: de provincie speelt een actieve rol bij de inbreng van het thema 'water' in integrale en ruimtelijke plannen en projecten. Ze stelt de plannen actief mee op en voert in sommige gebieden de ruimtelijke ontwikkeling mee uit. Dit geldt bijvoorbeeld in de driehoek Rotterdam-Zoetermeer-Gouda/Zuidplaspolder

Waterveiligheid Rivierengebied

Ten aanzien van het rivierengebied formuleert Zuid-Holland de volgende uitgangspunten:

De provinciale Verordening op de waterkering geeft nadere regels om de veiligheid van de primaire waterkeringen te waarborgen volgens de Wet op de waterkering.

De provincie is van mening dat de eigendom van de primaire waterkering zo veel mogelijk in één hand moet zijn, bij voorkeur bij de beheerder van de waterkering. Dan kunnen deze waterkeringen op uniforme en continue basis worden versterkt, beheerd en onderhouden, dan wordt de duurzaamheid gewaarborgd en dan kan er optimaal worden gereageerd op calamiteiten. Als rivierdijken versterkt moeten worden, kan dit eigendomsrecht worden gevestigd door de benodigde gronden vrijwillig aan te kopen en door deze zo nodig te onteigenen op grond van de Wet op de waterkering en de Onteigeningswet.

Provinciale doelen op langere termijn

Verder zijn in het beleidsplan diverse doelen benoemd voor de periode 2006-2010. Deze doelen dienen de achterliggende wens van de provincie om het rivierengebied veilig en woonbaar te houden.

- Conform het Deltaplan Grote Rivieren zijn de waterkeringen op orde in 2009.
- De extra maatregelen in het kader van de PKB Ruimte voor de Rivier (Basispakket) zijn in concrete projectbesluiten uitgewerkt.
- Op locaties waar ruimtelijke veiligheidsmaatregelen worden getroffen, wordt de herinrichting zo veel mogelijk aangegrepen om de ruimtelijke kwaliteit te verbeteren.
- De provincie schept hierbij het ruimtelijk kader voor de maatregelen uit de PKB Ruimte voor de Rivier en heeft inbreng in het project Veiligheid Nederland in Kaart. Van andere partijen verwacht de provincie het volgende:
 - * Afronden van de lopende dijkversterkingprojecten van Zederik (2008), Hagestein-Everdingen (2008), Sliedrecht (2006) en Papendrecht (2007).
 - * Waterschap Rivierenland start in 2006 met het opstellen van een dijkversterkingplan voor de Diefdijk.
 - * Waterschappen verwerven zo veel mogelijk de grond van de primaire waterkering.
 - * Waterschappen zorgen ervoor – mede op basis van de veiligheidstoetsing – dat de noodzakelijke dijkversterkingsprojecten worden opgenomen in het Hoogwaterbeschermingsprogramma en voeren deze projecten na de goedkeuring van GS uit.
 - * Het Rijk financiert de uitvoering van alle maatregelen uit het PKB Ruimte voor de Rivier voor wat betreft het veiligheidsaspect (geraamde kosten ongeveer € 2,2 miljard).
 - * Het Rijk financiert voor 100 procent alle maatregelen voor dijk- en kustversterking volgens het Hoogwaterbeschermingsprogramma.
 - * Het Rijk voert het project Veiligheid Nederland in Kaart uit en organiseert het debat hierover.
 - * Gemeenten vertalen de ruimtelijke aspecten van dijkversterkingsprojecten en PKB-maatregelen in bestemmingsplannen en gemeentelijke structuurvisies.
 - * De geschiktste locaties in Zuid-Holland voor stedelijke ontwikkeling zijn inmiddels bebouwd. Voor nieuwe stedelijke ontwikkelingen moeten daarom meer dan ooit de veiligheidsrisico's in oenschouw worden genomen.
 - * De provincie maakt beleid om verstedelijking in buitendijks gebied te sturen. Dit beleid volgt uit het Plan van Aanpak Waterveiligheid.
 - * De provincie ontwikkelt een methode om de veiligheidsaspecten te beoordelen in alle buitendijkse gebieden. Hiertoe zal de provincie zelf het overstromingsrisico van buitendijkse gebie-

den inventariseren. De provincie maakt in het kader van het Plan van Aanpak Waterveiligheid afspraken met de waterbeheerders om risicokaarten op te stellen en dragen daarbij ook de benodigde rekenmodellen over.

Utrecht

In het derde waterhuishoudingsplan van de provincie Utrecht geven provinciale en gedeputeerde staten de hoofdlijnen weer van het waterbeleid voor de periode 2005 tot en met 2010. In dit nieuwe plan zijn de recente ontwikkelingen van het waterbeheer in het waterbeleid geïntegreerd. Dan gaat het vooral om:

- Waterbeheer in de 21e Eeuw;
- Europese Kaderrichtlijn Water;
- het watertekort in de zomer van 2003;
- de discussie over de veiligheid van regionale waterkeringen en het provinciale toezicht daarop, mede naar aanleiding van de kadebreuk in Wilnis in augustus 2003.

Bij de uitvoering van het waterbeleid krijgen gebiedsgerichte projecten een belangrijke plaats. Daarin worden verschillende beleidsvelden gecombineerd en is een grote rol weggelegd voor deelnemers uit de regio. De provincie ziet in meervoudig ruimtegebruik een belangrijk concept om de noodzakelijke ruimte voor water te vinden. Daarbij worden de verschillende functies gecombineerd, zoals waterberging met landbouw of natuur.

De provincie heeft een sleutelpositie in de afstemming tussen ruimte, water en milieu. Deze afstemming is van toenemend belang. Daarnaast is de afgelopen jaren sprake van een toegenomen maatschappelijke en bestuurlijke aandacht voor de waterstaatszorg. Vanwege deze ontwikkelingen zal de provincie de rol als regisseur en toezichthouder op enkele punten beter moeten benutten. Dat betreft de uitvoering van het waterhuishoudingsplan, alsmede de regionale waterkeringen (normering en toezicht).

Naast het waterhuishoudingsplan is ook relevant beleid opgenomen in het Streekplan. Op basis van de nieuwe Wet ruimtelijke ordening is de volgende beleidslijn aangewezen als provinciaal belang waarvoor de provincie haar juridisch instrumentarium in het kader van de Wro zal inzetten als dat nodig is:

“Wij reserveren buiten de bebouwde kom een strook van 100 meter binnendijks langs de Nederrijn en de Lek, die wij vrijwaren van nieuwe functies (verstedelijking, nieuwe vestiging van bedrijven en woningen) die een eventueel versterken/verleggen van de dijken bemoeilijken.”

ⁱ Beleidsplan Groen, Water en Milieu. Provincie Zuid-Holland, september 2006.